

КӘСІПКЕРЛІК БІЛІМ БЕРУДЕГІ КОЛЛАБОРАТИВТІ ОҚЫТУ ӘДІСІНІҢ ТИІМДІЛІГІ

Таш М.¹, *Сармурзин Е.Ж.², Масырова Р.Р.³

¹PhD докторант, Сулейман Демирель университеті, Алматы, Қазақстан,
e-mail: mehmet.tas@sdu.edu.kz

²білім беру саласын басқару магистрі, Сулейман Демирель
университеті, Алматы, Қазақстан, e-mail: yerbol.sarmurzin@gmail.com

³п.ғ.д., Еуразиялық технологиялық университеті, Алматы, Қазақстан, e-
mail: mr04.04@mail.ru

Аңдатпа. Жоғары оқу орындарының студенттеріне тек академиялық білім беру жеткіліксіз, осы орайда олардың бәсекке қабілеттілік әлеуетін арттыру мақсатында кәсіпкерлік дағдыларын дамыту маңызды. Бүгінгі таңда жоғары мектептің оқу бағдарламалары кәсіпкерлік білімді қамтиды. Осы орайда коллаборативті оқыту үдерісінің тиімділігіне, жоғары оқу орындары білімгерлерінің оқу үлгеріміне және кәсіпкерлік табысына әсерін бағалау мақсатында осы зерттеу жүргізілді. Зерттеуге Алматы қаласының университеттерінде оқитын 143 білімгер қатысты. Зерттеуге қатысушылар екі топқа бөлінді: коллаборативті оқытуды белсенді қолданатын 73 білімгерлерден тұратын фокус-топ және дәстүрлі оқытуды қолданған 70 қатысушыдан тұратын салыстыру тобы. Бұл екі топ арасындағы айырмашылықты анықтауға мүмкіндік берді. Зерттеудің дәлдігі мен сенімділігін арттыру мақсатында фокус-топтармен жұмыс 12 ай бойы жүргізілді. Жұмыспен қамтылған білімгерлердің жалпы пайызы айтарлықтай жоғары болды: түлектердің 70%-дан астамы ресми еңбек қызметін бастады. Бизнес-кейстерді пайдалану еңбек нарығында түлектерге сұраныстың артуына ықпал етеді. Нәтижелер зерттелетін әдістеме мен $\chi^2 = 9,970$ және $8.715, p < 0.05$ жоғары мәндерін көрсететін өз ісін ашуда көрінетін кәсіпкерлік табыстың арасындағы маңызды корреляцияны көрсетеді. Алматы қаласының университеттерінде коллаборативті оқытуды қолдану кәсіпкерлік ортада түлектердің мансаптық дамуында толық табысқа қол жеткізді. Әдістемені кеңірек енгізу өзін-өзі ақтайды және кәсіпкерлік білімнің сапасына ықпал етеді. Мақаланың алғашқы бөлігі кіріспе мен негізгі ережелерден тұрады. Онда жұмыстың маңыздылығы мен мақсаты айтылады. Одан кейін зерттеудің әдістері туралы баяндалып, алынған нәтижелер төңірегінде талқылау жүргізіледі және соңғы бөлігінде зерттеудің жалпы қорытындысы айтылады.

Тірек сөздер: мансаптық табыс, коллаборативті орта, цифрлық кәсіпкерлік, кәсіпкерлік білім, ақпараттық жүйелер, ақпараттық технологиялар, мамандандырылған бағдарламалық қамтамасыз ету

Кіріспе және негізгі ережелер

Бүгінгі таңда білім беру мен оқытудың сапасы білім беру саласына жаңа әдістер мен технологияларды енгізуге тікелей байланысты. Ақпараттық технологияларды қолдануға негізделген оқыту әдістерінің тиімділігі жоғары: бағдарламалық қосымшалар, арнайы ақпараттық жүйелері мен қамтамасыз етілу, интернет, әлеуметтік желілер. Білім берудің тиімділігі техникалық ресурстарды: компьютерлерді, мобильді құрылғыларды (смартфондар мен планшеттер, платформалар), арнайы жабдықты пайдалануға негізделген.

Ақпараттық технологиялар кәсіпкерлікті цифрлық кәсіпкерлікке айналдыруға мүмкіндік береді. Бүгінгі таңда білімгерлерді дәстүрлі емес, цифрлық кәсіпкерлік ортада жұмыс істеуге үйрету керек [1]. Коллаборативті оқыту әдісі бәсекеге қабілетті кәсіпкерлерді оқытудың тиімді әдісі болып табылады; бұл білімгерлерге теориялық білімдерін практикалық есептерді шешу үшін қолдануға мүмкіндік беретін құрал [2]. Практикалық тапсырмалар ақпараттық технологиялар мен техникалық ресурстардың көмегімен тиімді шешіледі.

Соңғы онжылдықтарда кәсіпкерлік білім беруде өзгерістер болды: басты назар схоластикалық педагогикалық әдістерден тәжірибеге негізделген оқытуға ауыстырылуда. Оқытудың практикалық аспектілері оқитын елдердегі ірі және орта бизнестің нақты тәжірибесінен туындайды және оны көбінесе өз елінде және шетелде кәсіпкерлер тәжірибесін зерттейтін оқытушылар да, сондай-ақ семинарға шақырылған кәсіпкерлер де әкеледі. Бұл кәсіпкерлік білім берудің академиялық тұжырымдамасына сәйкес келеді, ол кәсіпкерлікті іс-әрекеттер мен эксперименттік педагогикалық құралдар арқылы жақсы зерттеледі [3].

Бүкіл әлем бойынша жоғары оқу орындарында кәсіпкерлік білім беру трансформациялануда. Трансформациялар жаһандық, әлеуметтік, саяси және технологиялық ортадағы елеулі өзгерістерге байланысты мазмұндық және технологиялық өзгерістерді қамтиды. Кәдімгі университет курсынан тыс әлеуметтік желілер және басқа да интерактивті механизмдер арқылы кейстердің қолжетімділігі, тәлімгерлік және нақты кәсіпкерлермен байланыс маңызды рөл атқарады. Кәсіпкерлік білім сәтсіздікті жеңу, қайта бастау және жеңіске жету үшін дұрыс көзқарасты, мотивтерді, ниет пен табандылықты дамытуы керек. Ескірген оқу бағдарламалары белгілі бір пәнді оқуға бағытталған болуы мүмкін. Білімгерлік кәсіпкерлер бизнестің барлық функционалдық бағыттары бойынша кең, бірақ терең емес білім алуы керек. Қарым-қатынастың, мотивтердің, ниеттердің маңыздылығын арттыру қажет. Білім беру бағдарламаларының тиімділігі түлектердің жетістігіне қатты әсер етеді [2].

Жоғары оқу орындарында оқыту мен зерттеудің рөлі арасындағы қайшылықтар, сондай-ақ коллаборативті оқыту мен зерттеу арасындағы алшақтықты жоюға қаншалықты көмектесетіні туралы терең талқылаулар болды. Заманауи жағдайда оқытушылардың өздері жеке негізде бұл олқылықты жою үшін кейстер мен кәсіпкерлерді жиі тартады. Жоғары білімді оңтайландырудың салдары бүкіл әлемде институционалдық деңгейде де, жеке академиялық деңгейде де кеңінен зерттелуде [4; 5]. Заманауи білім беру тәсілдерінің ішінде кәсіпкерлік білім беру сапасын айтарлықтай жақсартатын ең оңтайлы педагогикалық әдістердің бірі деп санауға болатын коллаборативті оқыту әдісіне үлкен мән беріледі.

Академиялық теорияны нақты оқиғалар контекстінде қарастыру мүмкіндігі және білімгердің оқу материалын меңгеруге деген қызығушылығын нақты жағдайлар мен жағдайлар контекстінде арттыру мүмкіндігі сияқты бірқатар артықшылықтармен қатар, оқыту әдісінің кемшіліктері де бар [6]. Мысалы, коллаборативті оқытуды аяқтау үшін қажетті

уақытты бағалау өте қиын; жағдайлық есептер оқытушының да, білімгердің де сабаққа мұқият дайындалуын талап етеді. Мәліметтердің ықтимал дәлсіздіктеріне және жиі кездесетін жағдайды шешудің кең ауқымына байланысты істі объективті талдау қиын болады. Шетел тілді емес білімгерлерге оқытуда қолдану негізінде коллаборативті оқыту әдісінің артықшылықтары мен кемшіліктері туралы ұқсас қорытындылар жасалған [7; 8].

Коллаборативті оқыту ойыннан гөрі нақты жағдайды белсенді модельдеуге бағытталған оқыту әдісі болып табылады. Коллаборативті оқыту әдісінің негізгі мақсаттарына білімгерлер тобының нақты жағдайды талдауы және оңтайлы шешімді әзірлеу және ұсыну; әдістің қысқаша мазмұны – берілген тапсырманың нақты контекстінде алға қойылған нұсқаларды бағалау және олардың ішінен ең қолайлысын таңдау.

Осы жұмыстың мақсаты – коллаборативті оқыту үдерісінің тиімділігіне және университет білімгерлерінің табысына әсерін бағалау.

Зерттеудің мақсаттары төмендегідей:

1. Коллаборативті оқыту әдісі мен білімгерлердің оқу үлгерімі арасындағы байланысты талдау.
2. Әдіс пен жалпы жұмыспен қамту және жұмысқа орналасу арасындағы корреляцияны бағалау.
3. Зерттелетін әдістеменің оқытуды бітіргеннен кейін кәсіп ашу мүмкіндігіне әсерін талдау.

Материалдар мен әдістерді сипаттау

Коллаборативтік оқыту әдісінің тиімділігін зерттеуге университеттерде оқитын 143 білімгерлері қатысты: Сулейман Демирел университеті және Нархоз университеті. 73 білімгерден тұратын фокус-топ коллаборативті ортаны белсенді пайдаланса, 70 қатысушыдан құралған салыстыру тобы әдісті қолданбаған.

Бақылауға қатысқан 1 және 2 топтың орташа жасы сәйкесінше $21,3 \pm 1,5$ және $21,1 \pm 1,3$ жасты құрады. Фокус-топтың гендерлік құрамы: 55 ер (75,3%) және 18 әйел (24,7%); екінші топты 51 ер (72,9%) және 19 әйел (27,1%) құрады. Зерттеу үлгісі экспериментке дейін орташа академиялық баға фокус және салыстыру тобында ұқсас болатындай етіп қалыптастырылды (тиісінше $4,1 \pm 0,3$ және $4,09 \pm 0,4$ балл). Осылайша, екі топ жынысы, жасы және оқу үлгерімі бойынша салыстырмалы болды.

Фокус-топта әрбір үшінші сабақ коллаборативті оқыту әдісі арқылы өткізілді. Осылайша, әдістемені қолдану арқылы 12 сабақ өткізілді. Оқу мерзімі 12 ай болды. Оқытуда коллаборативті ортаны қолдануды талдау келесі көрсеткіштер бойынша талданды:

1. оқу үлгерімі, яғни орташа емтихан бағасы (статистикалық өңдеу үшін, оқытылатын ЖОО-ның стандартты емтиханының нәтижелері пән алынды, бағалауды оқытушылар 5 балдық жүйемен жүргізді);

2. 3 баллмен бағаланған білімгерлердің оқуды бітіргеннен кейінгі кәсіби жетістігі: 1. жұмысқа орналасқан (иә/жоқ), 2. ғылыми дәреже саласында жұмысқа орналасқан (иә/жоқ), 3. өз ісін бастаған (иә/жоқ).

Кәсіпкерлікпен айналысу немесе жұмысқа тұру туралы мәліметтер университетті бітіргеннен кейін бір жыл ішінде түлектерден алынды және аты-жөнін атамай жеке мәліметтерін жинаудан және пайдаланудан бас тарту шартымен тиісті құжаттармен расталады.

Статистикалық өңдеу

Статистикалық талдау SPSS жүйесінде жүргізілді. Зерттелетін әдістеме мен кәсіпкерлік табыс арасындағы корреляцияны өлшеу үшін 2×2 кестені талдау және χ^2 критерийін есептеу (Йейтс түзетуін ескере отырып) орындалды:

$$\chi_c^2 = \sum \frac{(O_i - E_i)^2}{E_i}$$

мұндағы E – күтілетін мәндер; O - бақыланатын мәндер; c – еркіндік дәрежесі.

Зерттеу деректері орташа арифметикалық \pm стандартты ауытқу және пайыздар (салыстырмалы жиіліктер) түрінде берілген. Айырмашылықтар $p < 0.05$ кезінде статистикалық маңызды деп саналды.

Этикалық мәселелер

Барлық қатысушылар зерттеу туралы хабардар болды және өз еркімен зерттеуге қатысуға келісімін берді. Жынысы, жасы, діні, тілі мен ұлтына қатысты шектеулер болған жоқ. Мүдделер қақтығысы болған жоқ; академиялық адалдық принциптері басшылыққа алынды.

Талқылау мен нәтижелер

Қарастырылып отырған әдістеменің идеясы мен міндеттеріне сүйене отырып, біз білімгерлердің кәсіпкерлік қызмет туралы хабардарлығын арттыруға назар аудардық. Яғни, әдіс білімгер-кәсіпкерге барабар кәсіпкерлік қызметті жүргізуге көмектесу үшін енгізілді; жауапты және белсенді шешім қабылдау тәжірибесін алу; қатаң экономикалық күресте бәсекелестерден озып кету мүмкіндігін алу; бизнесті бастау нұсқаларын анықтау; бизнесті дұрыс басқаруды қамтамасыз етуді, тұтынушыларды ұстап қалуды және бизнесті дамытуды, сондай-ақ экономикалық қажет болған жағдайда кәсіпорынның қызметін қайта ұйымдастыруды немесе бизнестен шығуды (сату, тарату) үйрену.

Зерттеудің бірінші мақсатымен айналысқанда, яғни коллаборативті оқыту әдісі мен оқу үлгерімі арасындағы байланысты талдау кезінде біз орташа емтихан бағаларын салыстырдық. Оқыту әдісі мен курс соңында жақсы немесе өте жақсы баға алу ықтималдығы арасындағы корреляцияны бағалау үшін дихотомиялық әдіс қолданылды. Емтихан нәтижесі бойынша білімгер «жақсы және одан жоғары» « $\geq 4,0$ » немесе « < 4 » деген топтардың біріне тағайындалды. Білімгерлердің оқу үлгеріміне сүйене отырып,

оқытудағы коллаборативті оқытуды енгізудің тиімділігі туралы келесі мәліметтерді алдық (Кесте 1).

Кесте 1-Коллаборативті оқытуды қолдану мен оқу үлгерімі арасындағы корреляция

Бағалары	Орташа балл ≥ 4 (жақсы)	Орташа балл < 4 (қанағаттанарлық)	χ^2 , (Йейтс түзетуі)	Сенімділігі
Фокус тобы, n, (%)	40 (54.8%)	33 (45.21%)	0.554	p = 0.457
Салыстыру тобы, n, (%)	34 (48.57%)	36 (51.43%)		

Фокус-топта курс соңында жақсы және өте жақсы баға алған білімгерлердің саны салыстыру тобының нәтижелерінен 6,2%-ға артты. Коллаборативті оқыту әдісі мен емтихан нәтижелері арасындағы корреляцияны талдау негізінде әдісті қолдану білімгерлердің оқу үлгеріміне айтарлықтай әсер етпеді деген қорытынды жасауға болады. Әдістеме енгізілмеген топпен салыстырғанда жағдайлық есептерді пайдаланған білімгерлердің арасында жақсы баға алған білімгерлердің үлесі біршама жоғары болғанын атап өткен жөн: сәйкесінше 55% және 49%. Дегенмен, бұл айырмашылық статистикалық маңызды емес ($p > 0,05$). Әдістemenің алынған нәтижелерге статистикалық маңызды әсерінің болмауы іскерлік бағыттағы білімгерлердің оқу жетістіктеріне мотивациясының нашарлығымен байланысты болуы мүмкін деп есептейміз. Өсіп келе жатқан табысты кәсіпкерлер емтихан нәтижелерін өздерінің басымдықтары мен мақсаттары деп санамайды. Жақын болашақта кәсіппен айналысуға ниетті білімгерлер үздік бағаға назар аудармайды деп есептейміз. Бұл білімгерлер үшін жақсы жалақы алатын жұмысқа орналасу немесе бизнес бастау мүмкіндігі әлдеқайда маңызды болып көрінеді [9]. Коллаборативті оқытуды жүзеге асырудың әсері тереңірек және перспективалы деп болжауға болады; ол емтиханның жоғары ұпайын қамтамасыз ету арқылы бірден нәтиже бермейді. Алынған нәтиже бізге жаңа мәселе қоюға негіз береді. Жоғары оқу орындары білімгерлерінің оқу үлгерімі мен олардың кейіннен кәсіпкерлікке, яғни кәсіп ашуға араласуы арасындағы байланысты анықтау үшін одан әрі зерттеулер жүргізілуі керек. Сондай-ақ білімгерлердің жеке және психологиялық портреттеріне талдау жүргізіп, олардың оқу үлгерімімен, жаңа педагогикалық әдістерге көзқарасымен, болашақ кәсіпкерлік табыстарымен байланысын қарастыру орынды сияқты.

Коллаборативті оқыту негізіндегі практикалық сабақтардың орындалуы білімгерлердің ризашылығын көрсетті. Сонымен қатар, мұндай сабақтарды дәрістермен және басқа да дәстүрлі әдістермен біріктіру керек екенін атап өткен жөн. Зерттеу дәрістер мен басқа да дәстүрлі әдістерді Коллаборативті оқытумен үйлестіру тұтас білім беру платформасын жасайтынын көрсетеді. Алынған нәтижеге қарамастан, коллаборативті оқыту әдісі мен емтихан

бағалары арасындағы қатынасқа бейімділік бар, сонымен қатар дайындалған және орындалған істердің сапасы әдістің статистикалық маңызды әсеріне қол жеткізбеу үшін алғышарт болуы мүмкін деп болжауға болады. академиялық нәтиже. Бұл болжам бізді педагогикалық ұжымның құзыреттілігін жетілдіру мен дамытудың, сондай-ақ оқытушыларға оқытуды енгізудің маңыздылығын қарастыруға мәжбүр етеді [10].

Зерттеудің екінші және үшінші мақсаттарын талдай отырып, зерттеулер мен ұзақ мерзімді нәтижелер арасында маңыздырақ байланысты таптық: жұмысқа орналасу және бизнесті бастау. Білімгерлердің оқуды бітіргеннен кейінгі кәсіпкерлік қызметінің табыстылығына коллаборативті оқытуды жүзеге асырудың әсерін зерттеу барысында қызықты мәліметтерді анықтадық. 2 және 3 кестелерде коллаборативті оқыту әдісін оқу үдерісінде қолдану мен нарықтағы кейінгі сұраныс арасындағы байланыс көрсетілген. Оның үстіне, түлектің жұмысқа орналасу фактісінен гөрі кәсіпкерлік қызметке араласуын жеке-жеке талдап, назар аудардық. Осылайша, егер біз жұмыспен қамтудың (қызметтің кез келген түрі) әдіспен байланысын талдасақ, тәуелділік ($p > 0,05$) байқалмайды (Кесте 2).

Кесте 2-Коллаборативті оқытуды қолдану мен жұмыспен қамтудың арасындағы корреляция

Бағалары	Жұмыспен қамтылған	Жұмыспен қамтылмаған	χ^2 , (Йейтс түзетуі)	Сенімділігі
Фокус тобы, n, (%)	54 (53.5%)	24 (57.1%)	0.162	p = 0.688
Салыстыру тобы, n, (%)	47 (46.5%)	18 (42.9%)		

2-кестеде жұмыс істейтін білімгерлердің жиынтық пайызы айтарлықтай жоғары екенін көрсетеді: бітірушілердің 70%-дан астамы ($n = 101$) ресми еңбек қызметін бастаған. Бұл жағдайда бизнес-кейстерді пайдалана отырып оқытылған түлектерге де сұраныс жоғары: 53,5% пен 46,5%, бірақ айырмашылық статистикалық маңызды емес ($p > 0,05$). Бұл жағдайда біз статистикалық маңыздылықтың болмауы жоғарыда көрсетілген себептерге байланысты болуы мүмкін деп есептейміз. Дәлірек айтсақ, 1-топ білімгерлері жұмысқа орналасып қана қоймай, өздерін ең алдымен өз саласының маманы ретінде табуға тырысты. Яғни, олардың негізгі мақсаты жұмыс іздеу емес, экономикалық немесе кәсіпкерлік қызметке байланысты лауазымдарды таңдау болды. Бұл жағдайда коллаборативті оқытуды қолдану мен көрсеткіш арасындағы статистикалық маңызды байланыс қазірдің өзінде байқалды. Нәтиже Кесте 3-те көрсетілген.

Кесте 3-Коллаборативті оқытудың пайдасы мен жұмыспен қамтудың арасындағы корреляция

Бағалары	Өз мамандығы бойынша жұмыспен қамтылған	Өзге мамандығы бойынша жұмыспен қамтылған	χ^2 , (Йейтс түзетуі)	Сенімділігі
Фокус тобы, n, (%)	41 (61.2%)	13 (38.2%)	4.778	p = 0.028
Салыстыру тобы, n, (%)	26 (38.8%)	21 (61.8%)		

3-кестеде $\chi^2 = 4,778$ және $4,776$ мәндері (Йейтс түзетуімен) коллаборативті оқыту әдісін қолдану мен одан әрі мансаптық табыс, атап айтқанда сұранысқа ие болу арасындағы статистикалық маңызды байланысты ($p < 0,05$) көрсететінін көрсетеді. Пәнді жақсы игерген, университетте кәсіпкерлікті оқып жатқанда коллаборативті оқытуды қолданған білімгерлер өздерінің кәсіби саласына көбірек тартылып, белсенді түрде кіріктірілген болып шықты. Осылайша, оқу жоспарына коллаборативті оқытуды енгізу ғылыми дәреже саласында жұмыс табу мүмкіндігін арттырады. Білімгерлер бұл фактіні оң қабылдайды және олардың пәнді оқуға деген ынтасын, сондай-ақ кәсіпкерлік бизнеске қатысу ниеттерін сөзсіз арттырады деп ойлаймыз. Сонымен қатар, алынған нәтиже бірінші және екінші мақсаттарды шешу кезінде статистикалық маңызды нәтиженің жоқтығы туралы болжамдарымызды растайды. Коллаборативті оқытудың көмегімен біз білімгерлердің фокус-тобындағы маңызды қасиеттерді немесе кем дегенде ниеттерді дамыта алдық. Бұл белсенді бизнесмен болу сапасына және дәреже саласына қатысу ниетіне қатысты.

Қорытынды

Алматының университеттерінде коллаборативті оқытуды қолдану кәсіпкерлік ортада түлектердің мансаптық дамуында толық табысқа қол жеткізді. Дегенмен, оқыту әдісі мен оқу үлгерімі арасында тікелей байланыс жоқ. Ең бастысы, мұндай тәсілді енгізу қоғамдағы кәсіпкерлік белсенділіктің артуына ықпал етуі мүмкін екені анықталды. Қоғамға сауатты іскерлік білім берудің нәтижелерін және оның әлеуметтік-экономикалық көрсеткіштерін асыра бағалау мүмкін емес. Қазақстан сияқты елде өз ісін ашуға дайын және қабілетті адамдар пайызының артуы экономиканы қалпына келтірудің және оның сапалық өзгеруінің маңызды факторына айналатыны сөзсіз.

Коллаборативті оқыту әдісінің артықшылығы айқын; ол нақты оқиғалар контекстінде академиялық теорияны көрсетеді; білімгерлерді белгілі бір пәнді оқуға ынталандырады; ақпаратты жинауға, өңдеуге және талдауға байланысты білім мен дағдыларды белсенді түрде игеруге ықпал етеді. Бұл дәреже саласындағы жұмыспен қамтудың жоғары көрсеткіштерімен расталады - $\chi^2 =$

4,778; $\chi^2 = 3,900$ (Йейтс түзетуі), $p < 0,05$. Бұл әдісті кеңірек енгізу байланысты қиындықтарға қарамастан ақталды.

Біздің ойымызша, университеттердің экономикалық пәндер бағдарламалары коллаборативті зерттеулерін кеңейтуді ескере отырып, толықтырылуы немесе өзгертілуі қажет. Маңызды және практикалық түрде кәсіпкерлікке үйрету әдістерін оңтайландыру, ұзақ мерзімді нәтижелерге бағытталған, бірақ тек академиялық көрсеткіштерді жақсартуға ғана емес, басқа да заманауи интерактивті оқыту әдістерін зерттеу үшін қолданылады, өйткені бұл әрқашан бизнестің табыстылығымен байланысты емес. Бүгінгі таңда білім – экономикалық және әлеуметтік прогрестің делдалына айналды. Университет оқытушыларының рөлі артып, экономика білімгерлерін дайындау сапасының артуына ықпал етуде.

Коллаборативті оқытумен толықтырылған кәсіпкерлік білім оқытудың тиімділігін арттырады және кәсіпті беделді етеді және түлектердің іскерлік белсенділігін кеңейтеді. Сонымен қатар, қамтитын оңтайландырылған білім беру бағдарламалары түлектердің кәсіпкерлік табысының маңызды құрамдастарының бірі болып табылады.

Бір жағынан, зерттеу нәтижелері жаңа болып көрінеді және қазіргі кәсіпкерлікті оқыту бағдарламаларын қарастыру үшін маңызды негіз болып табылады; екінші жағынан, зерттеудің шектеулері кәсіпкерлікті оқыту әдістерін жетілдіруге бағытталған әрі қарайғы зерттеулердің бағытын белгілейді, атап айтқанда Қазақстанның басқа ірі қалаларында орналасқан университеттерде осы тақырыпты зерттеу және әртүрлі аймақтарда алынған нәтижелерді салыстыру болып табылады.

ӘДЕБИЕТ

[1] Fellnhofer K. Changing entrepreneurial intention and behaviour: a digital game-based learning environment dedicated to entrepreneurship education //J. for International Business and Entrepreneurship Development. - 2015. - Vol. 8. - № 4. - p. 378.

[2] Shih T., Huang Y.-Y. A case study on technology entrepreneurship education at a Taiwanese research university //Asia Pacific Management Review. - 2017. - Vol. 22. - № 4. - p.202–211.

[3] Henry C., Lewis K. A review of entrepreneurship education research // Education + Training. - 2018. - Vol. 60. № 3. - p. 263–286.

[4] Hameed I., Irfan Z. Entrepreneurship education: a review of challenges, characteristics and opportunities // Entrepreneurship Education. - 2019. - Vol. 2. - № 3–4. - p. 135–148.

[5] Lapoule P., Lynch R. The case study method: exploring the link between teaching and research // Journal of Higher Education Policy and Management. 2018. Vol. 40, № 5. p. 485–500.

[6] Gorskaya T.Yu., Golovanova I. I., Khammatova R. S., Polichka A. E., Romanchenko, L. N. Features of a Project-Case Technology in Teaching Students Further Mathematics //Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education. - 2020. - Vol. 16. - № 11.

[7] Zotov V., Frolova N., Prasolov V., Kintonova, A. The Effectiveness of Case Studies in Entrepreneurship Education //International Journal of Instruction. - 2021. - Vol. 14. - № 4. - p. 1033–1046.

[8] Сыдыхов Б., Мұратбаева М. Болашақ математика мұғалімдерінің ізденіс зерттеу әрекеттерін ұйымдастырудың тәсілдері //Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің хабаршысы “Физика-математика ғылымдары” сериясы. - 2017. - № 2 (58). - 95–99-б.

[9] Sydykhov B., Sapazhanov Y. Forming of the content of a professionally oriented course of the probability and mathematical statistics in a military institution //Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің хабаршысы “Физика-математика ғылымдары” сериясы. - 2019. - №3(67). - 89–102-б.

[10] Sapazhanov Y., Orynassar A., Kadyrov S., Sydykhov B. Factors Affecting Mathematics Achievement in Central Asian Specialized Universities //International Journal of Emerging Technologies in Learning (iJET). - 2020. - Vol. 15. - № 19. - p. 143-153

REFERENCES

[1] Fellnhofner K. Changing entrepreneurial intention and behaviour: a digital game-based learning environment dedicated to entrepreneurship education //J. for International Business and Entrepreneurship Development. - 2015. - Vol. 8. - № 4. - p. 378.

[2] Shih T., Huang Y.-Y. A case study on technology entrepreneurship education at a Taiwanese research university //Asia Pacific Management Review. - 2017. - Vol. 22. - № 4. - p.202–211.

[3] Henry C., Lewis K. A review of entrepreneurship education research // Education + Training. - 2018. - Vol. 60. - № 3. - p. 263–286.

[4] Hameed I., Irfan Z. Entrepreneurship education: a review of challenges, characteristics and opportunities //Entrepreneurship Education. - 2019. - Vol.2. - № 3–4. - p. 135–148.

[5] Lapoule P., Lynch R. The case study method: exploring the link between teaching and research //Journal of Higher Education Policy and Management. - 2018. - Vol. 40. - № 5. - p. 485–500.

[6] Gorskaya T.Yu., Golovanova I. I., Khammatova R. S., Polichka A. E., Romanchenko, L. N. Features of a Project-Case Technology in Teaching Students Further Mathematics //Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education. - 2020. - Vol. 16. - № 11.

[7] Zotov V., Frolova N., Prasolov V., Kintonova, A. The Effectiveness of Case Studies in Entrepreneurship Education //International Journal of Instruction. 2021. Vol. 14, № 4. p. 1033–1046.

[8] Sıdıxov B., Muratbaeva M. Bolaşaq matematika muğalimderiniñ izdenis zerttew äreketterin uyımdastırwdıñ täsilderi (Ways to organize research activities of future teachers of mathematics) //Abay atındağı Qazaq ulttıq pedagogikalıq wñiversitetiniñ xabarşısı “Fizika-matematika ǵılımdarı” seriyası. - 2017. - № 2 (58). - 95–99-b. [in Kaz]

[9] Sydykhov B., Sapazhanov Y. Forming of the content of a professionally oriented course of the probability and mathematical statistics in a military institution //Bulletin of the Kazakh National Pedagogical University named after Abai "Physical and Mathematical Sciences" series. - 2019. - №3(67). - 89–102-б.

[10] Sapazhanov Y., Orynassar A., Kadyrov S., Sydykhov B. Factors Affecting Mathematics Achievement in Central Asian Specialized Universities //International Journal of Emerging Technologies in Learning (iJET). - 2020. - Vol. 15. - № 19. - p. 143-153

ЭФФЕКТИВНОСТЬ КОЛЛАБОРАТИВНОГО МЕТОДА ОБУЧЕНИЯ В ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОМ ОБРАЗОВАНИИ

Таш М.¹, *Сармурзин Е.Ж.², Масырова Р.Р.³

¹PhD докторант, Университет им. Сулеймана Демиреля, Алматы,
Казахстан, e-mail: mehmet.tas@sdu.edu.kz

²магистр управления образованием, Университет им. Сулеймана Демиреля, Алматы, Казахстан, e-mail: yerbol.sarmurzin@gmail.com
³д.п.н., Евразийский технологический университет, Алматы, Казахстан, e-mail: mr04.04@mail.ru

Аннотация. Целью исследования было оценить влияние коллаборативного обучения на эффективность образовательного процесса и предпринимательский доход обучающихся вуза. В исследовании приняли участие 143 обучающихся в вузах г. Алматы. Участники исследования были разделены на две группы: фокус-группу из 73 обучающихся, которые активно использовали коллаборативное обучение, и контрольную группу из 70 участников, которые использовали традиционное обучение. Срок обучения составил 12 месяцев. Общий процент трудоустроенных обучающихся был довольно высоким: более 70% выпускников начали официальное трудоустройство. Использование коллаборативного обучения способствует росту востребованности выпускников на рынке труда. Результаты показывают важную корреляцию между изучаемой методикой и предпринимательским успехом, проявленным при открытии дела, что показывает высокое значение $\chi^2 = 9,970$ и $8,715$, $p < 0,05$. Использование совместного обучения в вузах Алматы позволило добиться полного успеха в карьерном росте выпускников в бизнес-среде. Более широкое внедрение методики оправдано и способствует повышению качества предпринимательского образования.

Ключевые слова: карьерный доход, коллаборативная среда, цифровое предпринимательство, бизнес-образование, информационные системы, информационные технологии, специализированное программное обеспечение.

THE EFFECTIVENESS OF COLLABORATIVE LEARNING METHOD IN ENTREPRENEURIAL EDUCATION

Tas M.¹, *Sarmurzin Y.², Masyrova R.³

¹PhD student, Suleyman Demirel university, Almaty, Kazakhstan, e-mail: mehmet.tas@sdu.edu.kz

²MA Educational Leadership, Suleyman Demirel University, Almaty, Kazakhstan, e-mail: yerbol.sarmurzin@gmail.com

³d.p.s., Eurasian Technological University, Almaty, Kazakhstan, e-mail: mr04.04@mail.ru

Abstract. The purpose of this study was to assess how collaborative learning works for academic achievement and business finance for university students. 143 students studying at Almaty universities participated in the study. The students were divided into two groups: a group of 73 students who used collaborative teaching method and a group of 70 people who used traditional method of teaching. The training period was 12 months, the total number of students recruited was very high, with more than 70% going to work. The use of business cases contributes to the growing demand for graduates in the job market. The results show a significant correlation between the learning method and entrepreneurial success in opening a business, indicating a value of $\chi^2 = 9.970$ and 8.715 , $p < 0.05$. The use of collaborative teaching method in Almaty universities made it possible for them to do well in developing their postgraduate careers in the business world. The widespread implementation of this method is appropriate and contributes to the development of business education.

Keywords: career income, collaborative environment, digital entrepreneurship, business education, information systems, information technology, specialized software

Статья поступила 11.02.2022

